

FUNCTIONARUL PUBLIC

ZIAR BILUNAR EDITAT DE CĂTRE ACADEMIA DE ADMINISTRARE PUBLICĂ

SUPLIMENT LA REVISTA „ADMINISTRAREA PUBLICĂ”

Sarcini pentru noul an de studii 2018 - 2019

Sarcinile pentru noul an de studii 2018-2019 și, în particular, pentru perioada semestrului doi al anului curent, au fost trasate în cadrul unei adunări recente a colectivului Academiei de Administrare Publică.

La adunare au participat cadrele didactice, precum și personalul administrativ și tehnic al instituției.

Rectorul Academiei, Oleg BALAN, profesor universitar, doctor habilitat, a făcut o trecere în revistă a totalurilor pentru anul trecut de studii, dar și a chestiunilor referitor la completarea cu cadre a subdiviziunilor instituției, actualizarea programelor de studii, situația economico-financiară. Actualmente Academia de Administrare Publică este dotată cu cele mai moderne săli de studii și cu aparatură perfor-

mant, inclusiv biblioteca științifică, a subliniat rectorul. Oleg BALAN a atras atenția asupra eficienței activității catedrelor, direcțiilor și secțiilor Academiei, concentrării eforturilor pentru pregătirea către noul an de studii. Suntem obligați să asigurăm funcționarea eficientă a Academiei de Administrare Publică în calitatea ei de centru național de promovare a politicii de stat în domeniul administrației publice, de instruire și dezvoltare profesională a personalului din serviciul public și de asigurare științifică și metodologică a activității autorităților publice de pregătire a cadrelor pentru autoritățile publice din Republica Moldova, a mai spus rectorul.

Prin Decretul Președintelui Republicii Moldova din 21 mai 2018

Academiei de Administrare Publică i s-a conferit „Ordinului de Onoare”, iar un grup de profesori și colaboratori ai instituției au fost decorați cu înalte distincții de stat.

În iunie curent Academia de Administrare Publică a obținut Certificatul internațional al calității ISO 29990:2010 în domeniul dezvoltării profesionale pentru serviciile publice, acordat de TÜV Thüringen, companie de servicii internaționale de operare în domeniul siguranței și calității cu sediul în Germania. Este o recunoaștere internațională a valorilor și a performanțelor deosebite înregistrate de Academia de Administrare Publică în aplicarea sistemului de management al calității în cadrul cursurilor de dezvoltare profesională a funcționarilor publici.

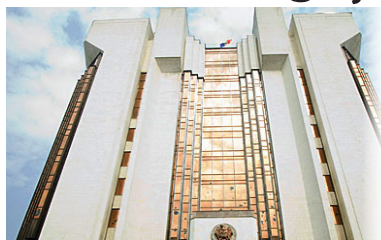
La 13 septembrie la Academie au demarat cursurile de dezvoltare profesională.

Sergiu VLĂDICĂ

SUMAR

Oficial	2
Distincții de stat - colaboratorilor Academiei...	3
Colaborare interinstituțională	4-5
Viața Academiei.....	6-7
Administrația publică locală	8
Biblioteca AAP - pe calea modernizării	9
Cultura neamului.....	10
Știri pe scurt	11
Ion DRUȚĂ la 90 de ani	12
Frumoasă-i limba ce-o vorbim	13
Îndrumar pentru funcționarul public	14
Cercetători în domeniul sănătății.....	15
Să redescoperim Moldova	16

Delegația Republicii Moldova la summitul CSI

Președintele Republicii Moldova, Igor Dodon, a prezidat o ședință de lucru cu privire la participarea delegației moldovenești la summitul Comunității Statelor Independente, care va avea loc în perioada 27-

28 septembrie, la Dușanbe.

În cadrul vizitei în capitala Tadjikistanului, șeful statului intenționează să aibă o întrevedere bilaterală cu președintele acestei țări, dl Emomali Rahmon. De asemenea, sunt preconizate întreveneri cu liderii Federației Ruse, Belarusului, Kazahstanului și Azerbaidjanului. În cursul summitului Igor Dodon va avea întreveneri și cu alți șefi de stat.

Președintele țării a menționat că o atenție specială va

fi acordată problemelor ce țin de cooperarea în domeniul comercial-economic, cultural, umanitar și alte domenii de interes reciproc. „Totodată, suntem interesați de noile proiecte integraționiste din spațiul CSI, precum ar fi Uniunea Economică Eurasiatică”, a declarat Igor Dodon.

x x x

Președintele Republicii Moldova, Igor Dodon, a avut o întrevedere cu o delegație din Rusia, condusă de copreședintele Organizației Ōștești ruse „Delovaia Rossiia”, Andrei Nazarov. Împreună cu partenerii ruși, președintele țării a discutat chestiuni legate de organizarea și desfășurarea Forumului Economic al Oamenilor de Afaceri moldo-rus, un eveniment de amploare care va avea loc în perioada 20-22 septembrie, la Chișinău. În context, șeful statului a menționat că circa 200 de reprezentanți ai mediului de afaceri din Moldova și sute de companii mari din Federația Rusă și-au manifestat interesul pentru participare la lucrările Forumului.

Discuții cu foștii bursieri ai Bundestagului german

Vicepreședintele Parlamentului, Valeriu Ghilețchi, a avut o întâlnire cu absolvenții Programului „Bursa Parlamentară Internațională” a Bundestagului german. Discuțiile au fost purtate cu tineri din 20 de țări, foști bursieri ai Bundestagului Germaniei, participanți la Conferința regională a absolvenților Bursei Parlamentare Internaționale a Bundestagului Republicii Federale Germania, care are a avut loc la Chișinău, în perioada 6-9 septembrie.

Valeriu Ghilețchi a răspuns la întrebările tinerilor referitoare la provocările cu care se confruntă Republica Moldova, progresele înregistrate în modernizarea țării, evoluțiile în reglementarea conflictului transnistrean, nivelul de implementare a Acordului de Asociere cu UE, situația politică din Republica Moldova, rolul Parlamentului în a asigura funcționarea instituțiilor democratice.

Programul „Bursa Parlamentară Internațională” a Bundestagului german oferă anual absolvenților instituțiilor de învățământ superior din Republica Moldova posibilitatea de a efectua un stagiu de practică la Berlin, în cadrul biroului unui deputat german. Programul, desfășurat sub patronajul Președintelui Bundestagului, a fost lansat în 1986. Până în prezent au fost acordate peste 2 400 de burse. Anual, participă cca 120 persoane din peste 40 de țări.

30 de tineri din Republica Moldova au beneficiat, începând cu anul 2008, de posibilitatea de a face un stagiu de practică în Bundestag.

x x x

Parlamentul a găzduit cei 100 de copii, participanți la Programul guvernamental „Diasporă. Origini. Reveniri” (DOR). Însoțiți de voluntari, copiii au avut parte de un tur ghidat al clădirii Legislativului, au fost informați despre activitatea deputaților, istoria parlamentarismului, precum și au vizitat Sala Europa, Muzeul Instituției, sala de conferințe de presă și sala de ședințe plenare.

În plenul Parlamentului, oaspeții au vizionat filmulețe despre procesul legislativ, au adresat întrebări și au discutat cu funcționarii instituției.

Pe parcursul lunii august, Parlamentul a fost vizitat de circa 100 de cetățeni ai Republicii Moldova stabiliți peste hotare. Totodată, în premieră, Legislativul a participat, în acest an, la Congresul Diasporei, ediția a VIII-a.

Întrevedere Pavel Filip – Daniel Ioniță

Republica Moldova rămâne a fi o prioritate strategică pentru autoritățile de la București, iar parcursul european al țării noastre va fi susținut în continuare de România. Aceste mesaje, enunțate recent în

cadrul Reuniunii Anuale a Diplomației Române, au fost transmise premierului Pavel Filip de către ambasadorul României la Chișinău, Daniel Ioniță.

Primul-Ministru a mulțumit părții române pentru sprijin, menționând importanța acestuia în realizarea agendei europene a Republicii Moldova, dar și în implementarea proiectelor bilaterale. „România este pentru noi nu doar o țară vecină și nu doar un partener – trăim în același

spațiu și avem aceleași valori. Ținem la proiectele comune deja pornite și ne dorim continuarea acestora pentru a ne apropia și mai mult”, a spus premierul.

Printre proiectele comune de interes major au fost evidențiate construcția gazoductului Ungheni-Chișinău, interconexiunea rețelelor electrice, dezvoltarea infrastructurii și eliminarea tarifelor la roaming dintre cele două țări. Ambasadorul Daniel Ioniță a precizat că grantul oferit de România pentru renovarea grădinițelor din Republica Moldova a fost suplinit recent cu 3 milioane de euro.

Oficialii au mai făcut un schimb de opinii pe marginea reformelor promovate de Guvern, dar și a implementării angajamentelor asumate față de partenerii de dezvoltare. Premierul a menționat că Republica Moldova mizează pe susținerea României, în contextul preluării Președinției Consiliului Uniunii Europene, la 1 ianuarie 2019.

Colaboratorii Academiei de Administrare Publică s-au învrednicit de înalte distincții de stat

Președintele Republicii Moldova, Igor Dodon, a înmănat înalte distincții de stat în cadrul unei ceremonii oficiale, care a avut loc la Reședința de Stat.

În alocuțiunea sa șeful statului a menționat că „... s-au învrednicit de ordine și medalii simpli cetățeni care au activat în diverse domenii și care pe parcursul anilor s-au remarcat prin muncă îndelungată și prodigioasă...”

În rândul celor decorați sunt și colaboratorii Academiei de Administrare Publică, care pe parcursul unei perioade îndelungate activează în cadrul instituției, iar prin activitatea lor de zi cu zi contribuie la organizarea și realizarea procesului de formare a personalului din și pentru serviciul public, la consolidarea capacităților și promovarea imaginii Academiei.

Medalia „MERITUL CIVIC” a fost conferită:

- **doamnei Aurelia ȚE-PORDEI, director al Departamentului dezvoltare profesională.**

În palmaresul dnei Aurelia Țepordei sunt două decenii de activitate în cadrul Academiei și o dedicație maximă procesului de dezvoltare profesională.

În calitate de expert și formator în domeniul teoriei și practicii administrației publice, a participat la implementarea unui șir de proiecte, realizate de comun cu partenerii internaționali (Banca Mondială, TACIS, PNUD, Fundația Soros-Moldova, SIPU Internațional, Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei - GIZ Moldova etc.),

- **doamnei Tatiana ȘAPTEFRĂȚI, doctor, conferențiar universitar la Catedra științe administrative.**

Timp de 20 de ani este titularul cursurilor „Știința administrației”, „Teoria și practica administrației publice”, „Dezvoltarea durabilă” etc., fiind apreciată ca unul dintre cei mai de față specialiști în domeniul științei administrației.

Pe același segment a participat în implementarea mai multor proiecte naționale și internaționale, în calitate de formator, consultant, expert, director de proiect.

Este autor și coautor al cca 50 de lucrări științifice (manuale, note de curs, studii și comunicări științifice în domeniul administrației publice). A contribuit în mod considerabil la

dezvoltarea andragogiei (metodei de instruire a adulților), elaborând și publicând rezultatele.

- **doamnei Tatiana SAVCA, lector superior universitar la Catedra științe administrative.**

Cele două decenii de activitate în cadrul Academiei dna T. Savca le-a dedicat procesului de instruire. Este inițiatorul și titularul cursului „Politici publice”, unul dintre cele mai solicitate, la moment, în procesul de instruire a funcționarilor publici.

Dna T. Savca a participat la multiple cursuri de dezvoltare profesională, inclusiv cursuri de formare a formatorilor în domeniul descentralizării serviciilor publice, managementului proiectelor și programelor, planificării strategice, dezvoltării regionale, achizițiilor publice, marketingului regional etc., fiind unul dintre cei mai apreciați formatori.

- **doamnei Rodica SOBIESKI-CAMERZAN, șef Bibliotecă științifică.**

Activitatea de muncă a desfășurat-o în domeniul specializării de bază.

Grație pregătirii profesionale, inițiativei și bune organizări a activității, dna R. Sobieski-Camerzan a reușit să atragă în Academie mai multe proiecte internaționale, prin care a contribuit la dezvoltarea fondului de carte, asigurarea accesului la baze de date internaționale, necesare în procesul de instruire și dezvoltare profesională a personalului din administrația publică, dar și în realizarea cercetărilor științifice în domeniul administrației publice.

- **doamnei Vera COSTÎȘINA, administrator.**

Activând în cadrul Academiei de la fondarea instituției, dna V. Costîșina a reușit să organizeze pe parcursul anului activitatea în sectorul încredințat la cel mai înalt nivel. A consolidat o echipă profesionistă care, sub conducerea dnei V. Costîșina, asigură funcționarea în deplină măsură a segmentului social, pentru

aceasta fiind reprofileate spațiile existente, efectuate lucrări de reconstrucție și amenajare, asigurată funcționalitatea întregului sistem, astfel fiind create condițiile necesare pentru funcționarii publici, care își realizează studiile sau participă la cursurile de dezvoltare profesională în cadrul Academiei.

Prin același decret prezidențial dlui Mihail MANEA, șef Secție activitate editorială, i-a fost conferit Titlul onorific „OM EMERIT”.

Experiența de muncă de aproape cinci decenii a format pe parcursul timpului în persoana dumnealui un cuplu excepțional, în care s-a îmbinat activitatea organizatorică cu cea de creație.

Timp de cca 15 de ani dumnealui ghidează editarea celor două publicații ale Academiei - revista „Administrarea Publică”, și ziarul „Funcționarul public” - unicele din țară în domeniul administrației publice.

Iordan Gheorghe BĂRBULESCU: „Vom iniția un nou nivel de cooperare”

Interviu cu Iordan Gheorghe BĂRBULESCU, președinte al Senatului Școlii Naționale de Studii Politice și Administrative din București (SNSPA). Iordan Gheorghe Bărbulescu este un diplomat român, profesor universitar, doctor în științe politice și sociologie, decan al Departamentului de Relații Internaționale și Integrare Europeană din cadrul SNSPA.

Este membru al colegiului de redacție al revistei Academiei de Administrare Publică „Administrarea Publică”.

A fost director al Direcției Uniunea Europeană și al Direcției America Latină, ministru-consilier la ministerul de externe, de două ori plecat în misiuni diplomatice peste hotare. În 2016 a primit titlul de „Cetățean European” – cea mai mare recunoaștere pe care o dă Uniunea Europeană. În România au primit acest titlu, în 2012, doar filozoful și scriitorul Andrei Pleșu, fost ministru al culturii și ministru de externe, și Iordan Gheorghe Bărbulescu. A fost în echipa de negociatori ai României pentru aderare la Uniunea Europeană. A publicat sute de articole, 10 cărți de autor pe teme europene, inclusiv „Dicționar explicativ trilingv al Uniunii Europene”, „Noua Europă. Identitate și model european”, „Procesul decizional în Uniunea Europeană”, cărți care se regăsesc și în biblioteca Academiei de Administrare Publică. Este un promotor al Uniunii Europene în România și nu numai. Pentru contribuția la promovarea României a fost decorat cu Ordinul Național „Serviciul Credincios” în grad de cavaler, al doilea ca importanță în România. Are numeroase distincții internaționale. A vizitat peste 40 de țări. Și acum are multe invitații peste hotare la diverse forumuri, simpozioane, conferințe, cursuri și prelegeri.

- Stimate domnule Iordan Gheorghe BĂRBULESCU, cunoaștem că ați mai vizitat anterior instituția noastră, care întreține o relație strânsă cu SNSPA.

- Așa este. Am fost în vizită de lucru acum câțiva ani, pe când eram vice-director SNSPA, cu o delegație a Asociației Române de Relații Internaționale și Studii Europene, eu fiind în calitate de președinte al acestei asociații.

- Și acum?..

- Acum am venit într-o vizită instituțională. Avem un proiect Erasmus+ cu Academia, care presupune schimburi de profesori și studenți. În cadrul acestui proiect pe parcursul anului trecut de studii la

SNSPA a făcut stagii o masterandă de la dumneavoastră, iar profesoara Angela Zelenschi, șefa Catedrei științe administrative, a ținut o serie de prelegeri la instituția din București. Scopul actualei vizite este de a extinde colaborarea între instituțiile noastre. Am avut discuții foarte constructive cu rectorul Academiei, Oleg Balan, prim-prorectorul Andrei Groza, am făcut cunoștință cu subdiviziunile instituției, care, trebuie să spun, este foarte bine dotată cu utilaj modern, ceea ce constituie o bază puternică pentru colaborarea noastră de mai departe. Este vorba despre același proiect de mobilități Erasmus+. Școala noastră are relații

cu multe țări. Prin Academia de Administrare Publică Republica Moldova este una dintre cele 40 de state cu care SNSPA întreține relații de colaborare.

- Colaborarea cu Academia, probabil, nu se limitează doar la acest proiect...

- Curând o să vină un grup de 14 studenți-masteranzi de la SNSPA, facultatea relații internaționale, pe un alt proiect, dar tot prin intermediul Erasmus+, care este cu finanțare românească de la Ministerul României de Pretutindeni. În cadrul vizitei se va desfășura un inership cu studenții dumneavoastră. Imediat după asta va apărea o carte cu rezultate-

le stagierilor de practică, cu articole, cercetări ale studenților-masteranzi. De asemenea, vom intensifica și colaborarea cu Biblioteca Științifică a Academiei. Noi avem un Centru de documentare Europeană, acreditat și care este parte a rețelei europene a centrelor de documentare europeană. În statele membre ale Uniunii Europene există asemenea centre. Aceasta înseamnă că o să vă punem la dispoziție materialele pe care le avem noi referitor la Uniunea Europeană. Vom identifica și alte forme de colaborare, inclusiv cu fondul de carte. Cu atât mai mult cu cât am avut plăcerea să văd că și cărțile mele sunt în biblioteca Academiei. Voi face apel și la alți colegi ca să trimită cărți, pentru că la noi se publică mult. Deci, suntem deschiși pentru multe forme de colaborare.

- La sigur, biblioteca Academiei nu poate fi comparată cu cea a SNSPA...

- SNSPA dispune de cea mai puternică bibliotecă din România pe domeniul științe sociale, având circa 80 de mii de volume în română și, bineînțeles, în limbile de circulație internațională. În ultimii ani am făcut multe investiții în cărți pe fonduri europene și fonduri

(Continuare în pag. 5)

(Sfârșit. Început în pag. 4)

Iordan Gheorghe BĂRBULESCU: „Vom iniția un nou nivel de cooperare”

proprii. În plus, cadrele didactice și studenții noștri au acces gratuit la toate bazele de date internaționale. Pentru a asigura accesul gratuit la toate bazele de date existente și la bibliotecile mari din lume, universitatea achită un abonament de circa 50 de mii de euro pe an. Rezultatele se văd prin nivelul crescut al lucrărilor de licență, a disertațiilor.

- Cum vedeți perspectiva extinderii relațiilor cu Academia?

- Ceea ce este foarte important, vrem să încercăm dacă se poate face o extensie a SNSPA aici, la dumneavoastră, astfel încât din anul viitor să facem împreună un program comun. Pentru asta rămâne de rezolvat problema legislativă, să vedem dacă legislația Republicii Moldova permite acest lucru. Domnul rector a dat deja indicațiile de rigoare, să se precizeze de ce documente este nevoie ca să se facă această extensie. Școala noastră are acreditare internațională pe cele trei nivele – licență, masterat și doctorat, fiind în rețeaua europeană a universităților. Elaborarea și realizarea unui program comun, astfel încât studenții dumneavoastră să obțină diplome SNSPA, cu acreditare europeană, valabile în statele membre ale Uniunii Europene, acesta e marele proiect de viitor. În program, bineînțeles, vor participa și profesori de la Academia.

- Și la nivel de cercetare...

- Noi avem o revistă „Europolity”. Timp de 7 ani lucrăm la acreditarea ei ISI, care este cea mai înaltă acreditare internațională. Am adus câteva exemplare la biblioteca Academiei și am făcut invitația ca studenții, profesorii

instituției dumneavoastră să colaboreze cu această revistă de prestigiu. De asemenea, o să invităm cercetătorii Academiei să participe la mai multe proiecte SNSPA. Noi avem foarte multe proiecte. De exemplu, în perioada 2007-2013, cu extensie până în 2015 am realizat un număr de proiecte în valoare de circa 40 milioane de euro.

- Vă adresăm și noi invitația Dumneavoastră, în calitate de membru al colegiului de redacție, precum și colegilor Dumneavoastră, să veniți cu articole pentru revista Academiei „Administrarea Publică”.

- Neapărat. De aceia am și luat cu mine câteva exemplare de revistă.

- În iunie curent, Academia de Administrare Publică a obținut Certificatul internațional al calității ISO 29990:2010 în domeniul dezvoltării profesionale pentru serviciile publice, acordat de TÜV Thüringen.

- M-am bucurat de această performanță a Academiei. Este o realizare, care ne apropie. Învățarea continuă, acesta e termenul comunitar, pe care domeniu ați luat Certificatul ISO, este un domeniu foarte important.

- Dar cum este organizată învățarea continuă la SNSPA?

- Și noi avem cursuri de perfecționare, sau de dezvoltare profesională, cum le ziceți dumneavoastră, la facultatea de administrare publică. Câte două săptămâni, o lună, la care participă primari, funcționari publici de toate rangurile.

- Care este locul SNSPA în sistemul administrației publice din România?

- Pe domeniile noastre de activitate SNSPA este în categoria „A”, adică cea

mai înaltă. Și în domeniul cercetare suntem printre primele universități. Suntem o universitate de vârf, inclusiv prin atragerea de fonduri europene, cu foarte multe relații internaționale. Avem tot mai multe programe în limbi străine. De exemplu, la facultatea noastră de relații internaționale 4 din cele 12 programe sunt în limbi străine. Avem și un corp profesoral de prestigiu. Mulți dintre profesori au în spate experiență practică. Eu, de exemplu, am lucrat la externe. Acum îl avem ca profesor pe Teodor Meleșcanu, Ministrul de externe, Victor Negrescu, Ministru delegat pentru Afaceri Europene, Daniel Dăianu, marele economist de talie europeană, care este și în bordul Băncii Naționale a României, membru al Academiei Române, Ioan Mircea Pașcu, vicepreședinte al Parlamentului European, Cristi Părvulescu, membru al Comitetului economic și social al Uniunii Europene, și mulți alții. E foarte important ca o instituție ca a noastră să

aibă oameni care au și cariere, dar și experiență personală în domeniu. Îmbină teoria și practica, le transmit studenților exemple din practică.

- Care este legătura SNSPA cu administrația publică centrală și locală, pe lângă învățarea continuă?

Acum câțiva ani s-a făcut o analiză la ministerul de externe și s-a constatat că un sfert din angajați au trecut prin universitatea noastră. Asta e cea mai mare legătură. Noi pregătim foarte multe cadre care lucrează în administrația publică pe diferite domenii de activitate. Acum, de pildă, am pregătit câteva sute de înalți funcționari români, care vor lucra începând cu anul viitor, atunci când România va deține președinția în Consiliul Uniunii Europene.

- Cum ați comentat raportul politic – funcționarul public?

- N-ar trebui să fie absolut nicio legătură.

Vă mulțumesc!

Sergiu VLĂDICĂ

Echipa de proiect a delegației Uniunii Europene în vizită la Academie

Pe 13 septembrie 2018, rectorul Academiei de Administrare Publică, Oleg BALAN, doctor habilitat, profesor universitar, a avut o întrevedere cu echipa de proiect a Delegației Uniunii Europene „Integrarea UTA Găgăuzia în politicile naționale de dezvoltare regională a Republicii Moldova”, din care au făcut parte Helle WILLUMSEN, lider de proiect, Iva STAMENOVA, manager de proiect, Delegația Uniunii Europene în Republica Moldova, și Angela CAȘCAVAL, expert, director al companiei de consultanță „Avense Consulting”. Scopul vizi-

tei l-a constituit stabilirea relațiilor de parteneriat cu Academia de Administrare Publică în implementarea proiectului, avându-se în vedere experiența avansată a instituției în pregătirea și instruirea la un înalt nivel a funcționarilor de stat.

Rectorul Oleg Balan a prezentat oaspeților, în linii generale, Academia, procesul de studii, condițiile moderne de desfășurare a orelor de studii și de dezvoltare profesională, cadrul profesoral-didactic, evidențiind politica prioritară de implementare a mai multor proiecte cu parteneri din țară și de peste hotare, dis-

ponibilitatea de se implica în realizarea de noi proiecte.

Helle Willumssen, referindu-se la proiectul realizat în UTA Găgăuzia privind dezvoltarea regională, a menționat că scopul acestuia este de a susține reprezentanții autorităților publice locale de ambele niveluri în promovarea și implementarea proiectelor în corespundere cu politicile guvernamentale de dezvoltare socioeconomică regională, conlucrarea cu toți actorii implicați în acest proiect. Ca o completare, Iva Stamenova a accentuat interesul Uniunii Europene pentru integrarea Găgăuziei în dezvoltarea regională a Republicii Moldova.

Oleg Balan a menționat, la rândul său, că pentru asigurarea eficienței viitoarelor cursuri trebuie

de făcut un studiu privind necesitățile de instruire, a contingentului de participanți la aceste cursuri și de început acest lucru, în opinia domniei sale, cu formarea formatorilor.

Au fost purtate discuții sub toate aspectele privind implementarea proiectului respectiv, fiind abordate posibilitățile mai reușite de implementare a lui. Părțile au convenit să continue negocierile, oaspeții lansând ideea organizării în această toamnă, la Comrat, a unei ședințe comune cu părțile implicate pentru a defini modalitățile de cooperare în cadrul proiectului cu Academia de Administrare Publică.

La întâlnire au participat Aurel SÎMBOTEANU, pro-rector, doctor, conferențiar universitar, Ion DULSCHIL, director al Departamentului studii superioare de master, doctor, conferențiar universitar, și Aurelia ȚEPORDEI, director al Departamentului dezvoltare profesională.

Ion AXENTI

Academia de Administrare Publică, în parteneriat cu Proiectul Migrație și Dezvoltare Locală (MiDL) al Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare în Moldova, Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare a organizat și desfășurat cea de-a doua sesiune a cursului de formare a formatorilor „Diaspora, migrație și dezvoltare”.

În cadrul acestei sesiuni cu denumirea „Proiectarea pedagogică a cursului. Dezvoltarea scenariului pentru activități pe platforma e-Learning”, participanții la curs – profesori ai Academiei de Administrare Publică, reprezentanți ai Biroului Relații cu Diaspora, Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă – și-au dezvoltat competențe necesare pentru predarea cursului de in-

struire la distanță Diaspora, migrație și dezvoltare.

Astfel, ca și rezultat al participării la instruire, participanții au însușit standardele de e-Learning; particularitățile instruirii la distanță a adulților; funcționalitățile portalului de învățare al Academiei. De asemenea, participanții

au dezvoltat abilități de identificare a fazelor dezvoltării unui e-curs; elaborare a unui proiect pedagogic al e-cursului și a materialelor multimedia necesare pentru predarea aces-

Diaspora, migrație și dezvoltare

tuia. Un obiectiv important al cursului respectiv a fost și conștientizarea de către participanți a importanței și necesității includerii elementelor digitizate în predarea cursurilor.

Cursul a fost predat de către Doamna Delia Oprea, expert în cadrul Proiectului MiDL.

La finele cursului participanții au primit certificat de formator, fapt ce le va permite să livreze cu succes instruire în acest domeniu pentru funcționari din autoritățile publice.

Viorica ȚĂRĂLUNGĂ, metodistă, Departamentul dezvoltare profesională

Ședința Consiliului Științific al Academiei

Activitatea de cercetare științifică a Academiei de Administrare Publică constituie una din misiunile de bază ale instituției. În scopul bunei organizări a activității pe dimensiunea cercetare, tradițional, la începutul fiecărui an academic se convoacă în ședință Consiliul Științific al Academiei.

La 14 septembrie curent, a avut loc prima ședință a Consiliului Științific din anul de studii 2018-2019, condusă de președintele acestuia, Aurel SIMBOTEANU, prorector, doctor, conferențiar universitar. La ședință au participat membrii Ion DULSCHI, director Departament studii superioare de master, doc-

tor, conferențiar universitar, secretar științific al Consiliului, Tamara GHEORGHIȚĂ, doctor, Silvia DULSCHI, șef Direcție știință și doctorat, doctor, conferențiar universitar, Grigore CARPOVICI, doctorand.

În cadrul ședinței a fost discutat și aprobat planul de activitate a Consiliului

științific în anul de studii 2018-2019, care a inclus activități de pregătire și organizare a procesului de cercetare științifică și desfășurare a studiilor în cadrul programelor de doctorat, organizarea forurilor științifice în cadrul Academiei.

De asemenea, au fost aprobate metodologia și programul examenului de admitere la studii de doctorat în anul de studii 2018-2019, planul de învățământ și alte documente privind activitatea Școlii doctorale în științe administrative, prezentate de Silvia Dulschi, director al Școlii doctorale.

Membrii Consiliului au formulat propuneri concrete privind îmbunătățirea activității de cercetare științifică în Academia de Administrare Publică și realizarea programelor de doctorat.

Cor. F. P.

Colaborare APC - APL

Ministrul economiei și infrastructurii, Chiril Gaburici, a convocat recent o ședință cu primarii și președinții de raioane ai localităților din imediata apropiere a municipiului Chișinău pentru a discuta ofertele investiționale venite în urma vizitei de lucru efectuate în România.

Chiril Gaburici a cerut autorităților locale să pregătească prezentări detaliate privind oportunitățile de dezvoltare a afacerilor pentru fiecare raion și localitate în parte, dar și facilitățile oferite de zonele economice libere și parcurile industriale, care vor fi discutate cu investitorii.

„În cadrul vizitei în țara vecină am avut întrevederi cu reprezentanții mai multor companii mari, cu investiții de miliarde de euro în România, cu care am discutat posibilitatea venirii pe piața din Republica Moldova. Localitățile pe care le reprezentați –

Chiril Gaburici către primari: „Avem împreună temă pentru acasă”

Strășeni, Criuleni, Ialoveni și Hâncești - dispun de o poziționare geografică cu acces la forța de muncă, infrastructură etc. Există interes, de aceea este important să discutăm despre posibilitatea creării pe piața internă a încă 5000 de locuri noi de muncă. Ele trebuie să fie concentrate într-o regiune”, a menționat ministrul.

„Împreună trebuie să

pregătim tema pentru acasă – ofertele pentru investitori. Să analizăm condițiile pe care le putem prezenta: infrastructură, teren, forță de muncă, căi de acces. Trebuie să mun-cim în echipă, să aducem cât mai multe investiții în țară. 5000 de locuri noi de muncă, cu salarii bune, înseamnă 5000 de familii asigurate”, a precizat Chiril Gaburici.

De menționat că, recent, ministrul Chiril Gaburici a întreprins o vizită de lucru în România, unde a avut întrevederi cu reprezentanții mai multor companii, printre care AKKA Technologies, NTT DATA și Continental-Corporation.

Sursa: Ministerul Economiei și Infrastructurii

Glodeni – Bistrița-Năsăud: noi perspective de dezvoltare spirituală și profesională

Cooperarea dintre autoritățile publice locale din raionul Glodeni și județul Bistrița-Năsăud a prins noi contururi după semnarea recentă a acordurilor directe dintre 19 primării din raionul Glodeni cu partenerii din România. Despre perspectivele extinderii cooperării dintre primăriile de pe ambele maluri ale Prutului, discutăm cu **președintele raionului Glodeni Ion LEUCĂ, absolvent al Academiei de Administrare Publică, promoția 2018.**

CORRESPONDENTUL:
Este o practică semnificativă când mai multe primării semnează încorporare acorduri de colaborare cu parteneri de peste hotare. Cum s-a desfășurat acest proces?

Ion LEUCĂ: Aceste acorduri de cooperare dintre primăriile raionului nostru și din Bistrița-Năsăud au fost semnate ca urmare a Acordului de cooperare între raionul Glodeni, Republica Moldova, și Consiliul Județean Bistrița-Năsăud, România, pe care l-am semnat la 25 noiembrie 2017 cu președintele Consiliului Județean Bistrița-Năsăud, Emil Radu Moldovan. Atunci am prevăzut că pentru o eficiență mai vădită a cooperării noastre ar fi binevenit să fie semnate acorduri directe între primării.

Domeniile de cooperare stipulate în acorduri sunt următoarele: administrația publică și dezvoltarea locală, economie, cultură, tineret, sport, educație, turism, accesare de fonduri europene, protecția mediului înconjurător, sănătate, transport etc.

Aș vrea să accentuez, că semnarea acestor acorduri între APL de nivelul II și direct între primării a fost și o realizare în practică a cunoștințelor acumulate în cei 2,5 de studii de master la Academia de Administrare Publică, care au constituit pentru mine o bază temeinică pentru negocierea și încheierea unui acord conform cadrului legal al Republicii Moldova, funcțional, în beneficiul cetățenilor din autoritățile publice locale semnate.

COR.: Sunt deja careva realizări practice în cadrul acestor acorduri de cooperare?

I.L.: Desigur, am purces fără întârziere la realizarea celor fixate în acorduri. Au fost deja implementate sau sunt pe cale de implementare mai multe proiecte sociale, culturale, educative, sportive. Astfel, în luna iunie anul curent, a fost inaugurată Filiala Glodeni a Bibliotecii Județene „George Coșbuc” Bistrița-Năsăud, care a primit în dar de la partenerii noștri din România un fond de carte de aproape 5 mii de volume, printre care cărți ale scriitorilor români clasici, literatură rusă tradusă în limba română, literatură academică și artistică, pentru copii etc., dar și echipament TV și de calcul, mobilier.

Recent, Consiliul Județean Bistrița-Năsăud a transmis, cu titlu gratuit, Direcției asistență socială și protecție a familiei a raionului Glodeni un automobil „Dacia Duster”, astfel ca specialiștii acestei subdiviziuni importante să

poată reacționa prompt la provocările și problemele din acest domeniu de importanță socială strategică în orice colț al raionului Glodeni, cât de departe ar locui beneficiarii serviciilor sociale și să ofere servicii de protecție socială calitative și la timp.

Ce ține de proiectele de perspectivă imediată sau mai îndelungată, voi menționa că am convenit asupra chestiunii privind dotarea cabinetului de kinetoterapie de la spitalul clinic din orașul Glodeni, instituțiile de resort la moment fiind în proces de definitivare a formalităților legate de acest proiect.

Un proiect de amploare este cel de reconstrucție capitală a Stadionului Central din orașul Glodeni, aflat în gestiunea Consiliului Raional. Deja, până la finele acestui an, vor fi încheiate toate procedurile normative și legislative pentru ca să putem obține finanțările respective, aprobate de Consiliul Județean Bistrița-Năsăud.

Pe parcursul anului bugetar 2018, Consiliul

Județean Bistrița-Năsăud a aprobat asistență financiară Consiliului Raional Glodeni în valoare totală de un milion de lei românești.

COR.: Ce reprezintă, în ansamblu, cooperarea transfrontalieră sau internațională a Consiliului Raional Glodeni?

I.L.: Mă bucur să constat că eforturile noastre se soldează cu inițiative viabile și cu realizări concrete, care se fac resimțite de cetățeni. Ca și orice acord încheiat între două entități, Acordul de Cooperare dintre raionul Glodeni și Județul Bistrița-Năsăud prevede obiective pragmatice concrete, în interesul cetățenilor. Dar aș vrea să accentuez, îndeosebi, valoarea sufletească inestimabilă a relațiilor noastre – a conducătorilor, primarilor și cetățenilor, în parte, în cadrul tuturor acordurilor de înfrățire pe care le avem, în special, cu Județele Bistrița-Năsăud, Prahova și Iași din România, cu regiunea Jelgava din Letonia, cu raionul Piotrkow din Polonia. Pe lângă impactul direct al proiectelor pe care le desfășurăm cu aceste entități, cooperarea noastră are o puterinică încărcătură culturală și morală: schimbul dintre artiști, elevi, specialiști din diferite domenii, ajută la perceperea justă de către concetățenii noștri a valorilor europene autentice, contribuie la îmbogățirea cunoștințelor, experiențelor, la deschiderea altor perspective de dezvoltare spirituală și profesională.

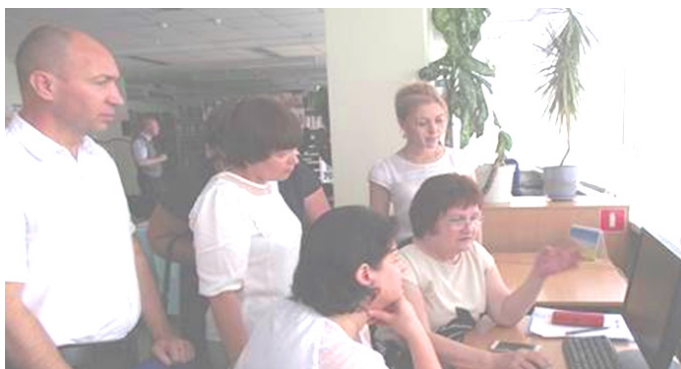
**Pentru confirmare –
Ion AXENTI**

Noi oportunități pentru o bibliotecă modernă

În cadrul Proiectului „Modernizarea serviciilor bibliotecilor universitare din Moldova”, finanțat de Programul Norvegian de Cooperare cu Eurasia în domeniul învățământului superior, realizat în parteneriat între 18 biblioteci universitare din Republica Moldova, Universitatea din Bergen (Norvegia) și Universitatea Transilvania din Brașov (România), la Constanța, România, și-a desfășurat lucrările Școala de vară „Bibliotecarul de referințe în era digitală”, ediția a III-a. La conferință au participat reprezentanții Bibliotecilor universitare din Ucraina, Polonia, Belarus, Țările Baltice, alte țări europene. Subsemnata a reprezentat la acest forum Academia de Administrare Publică.

Activitățile de instruire din cadrul Școlii de vară s-au axat pe aspecte teoretice și practice în prestarea serviciilor de referință caracteristice erei digitale, precum: noi direcții formate și instrumente în prestarea serviciilor de referință, creșterea prestigiului bibliotecii prin serviciile de referințe: cartea în epoca Facebook și Twitter; cultura Informației: perspective internaționale IFLA; bunele practici în armonizarea tehnicilor de predare a Culturii Informației.

Bibliotecarii au fost familiarizați cu experiența bibliotecilor din Norvegia, Armenia, Grecia în prestarea serviciilor de referință. De asemenea,

în cadrul școlii de vară s-a desfășurat un master-class cu genericul „Cum să devii un profesor mai bun folosind TIC”, formator – Angela Repanovici, dr. ing., profesor, Universitatea Transilvania din Brașov. În același context, a fost demonstrată aplicația „Suport pentru educație”,

practicată de către Biblioteca Universității din Bergen, Norvegia, prezentată de către Ane Landøy. Prezentările și dezbaterile au fost însoțite de activități practice și au fost realizate cu utilizarea diverselor aplicații și instrumente interactive.

În cadrul conferinței,

împreună cu partenerii din proiect de la instituțiile de învățământ din Belarus, a fost prezentată experiența acumulată în procesul implementării proiectului „Servicii de suport pentru rețeaua de biblioteci: modernizarea bibliotecilor din Armenia, Moldova și Belarus prin dezvoltarea personalului de bibliotecă și reformarea bibliotecilor”, proiect ce se desfășoară în cadrul programului Erasmus+ (2015-2018).

**Rodica
SOBIESKI-CAMERZAN,**
șef Biblioteca
științifică AAP

Recent, o delegație din cadrul Academiei de Administrare Publică a participat la un curs de limba engleză pentru bibliotecari, care s-a desfășurat la Universitatea de Stat din Belarus, orașul Minsk, activitate organizată în cadrul proiectului internațional „Servicii de suport pentru rețeaua de biblioteci: modernizarea bibliotecilor din Armenia, Moldova și Belarus prin dezvoltarea personalului bibliotecar și reformarea bibliotecilor”, proiect ce se desfășoară în cadrul programului Erasmus+ „Consolidarea capacităților în domeniul învățământului superior”, finanțat de către Comisia Europeană. La cursuri au participat reprezentanții instituțiilor partenere la proiect din Republica Moldova (AAP și USARB) și instituțiile din Belarus (Universitatea de Stat din Belarus, Academia de Administrare Publică de pe

Reprezentanții Academiei în vizită de studiu la colegii din Belarus

lângă Președintele Republicii Belarus, Universitatea Tehnică de Stat din Brest, Universitatea de Stat „Yanka Kupala” din Grodno, Belarus, cu participarea partenerilor din Uniunea Europeană – Pyramid Grup din Germania.

La acest training internațional Academia de Administrare Publică a fost reprezentată de membrii echipei de proiect, Rodica Sobieski-Camerzan, șefa Bibliotecii științifice (coordonator), Igor Neaga, bibliotecar (cercetător), Mariana Grițco, contabil (tehnician).

Obiectivul prioritar al cursului l-a constituit instruirea personalului bibliotecar din instituțiile partenere la proiect pentru însușirea și utilizarea limbii engleze specifice în activitatea de modernizare și

reformare a serviciilor bibliotecilor universitare.

Complementar, în cadrul întâlnirii, fiecare instituție de învățământ din cadrul proiectului a efectuat prezentarea generală a strategiei și planului individual de diseminare și exploatare a proiectului, rezultatele realizării indicatorilor de impact cantitativi și calitativi, pe termen lung și scurt, strategia de sustenabilitate și dezvoltare

durabilă a proiectului în plan instituțional, național și internațional.

Cunoștințele acumulate în cadrul vizitei în Republica Belarus vor fi implementate în activitatea Bibliotecii științifice a Academiei de Administrare Publică și vor avea un impact pozitiv asupra sporirii calității activității BȘ AAP.

Igor NEAGA,
bibliotecar

Cursuri ale demnității naționale

În baza invitației Universității Populare „Nicolae Iorga” din or. Vălenii de Munte, județul Prahova, România, un grup de masteranzi ai Academiei de Administrație Publică a participat la Cursurile de vară, organizate tradițional de această instituție prestigioasă de învățământ superior din România. Din componența echipei Academiei au făcut parte Olga Zaharia, Mihaela Pascal, Maria Zinovii, Adriana Pistrui, Angela Borodina, Lilia Lazăr și Tatiana Curchi (Programul Administrarea publică), precum și Elena Strugulea (Management), Vasile Uricu și Corneliu Gonța (Relații internaționale).

Cursurile de vară au fost inaugurate de bine cunoscutul Nicolae Iorga în 1908, fiind desfășurate în diferite perioade cu întreruperi. Din 1990, or. Vălenii de Munte este gazda anuală a studenților din mai multe instituții de învățământ din țară și de peste hotare, care sunt antrenați în diverse discuții interesante, purtate de savanți, profesori, academicieni, specialiști din mai multe domenii, pe tărâmul științelor umaniste și al științelor exacte de savanți.

În anul curent, s-a desfășurat ediția a 65-a a cursurilor respective.

Devenind în timp o instituție culturală de educație permanentă și un nucleu al așezămintelor spirituale, Cursurile de vară au propus în acest an un vast program, care a inclus: prelegeri, dezbateri, simpozioane, expoziții de carte, sculptură, fotografii artistice, spectacole, excursii culturale, lansări de carte etc.

De menționat, de asemenea, că în acest an Cursurile de Vară ale Universității Populare „Nicolae Iorga” au fost onorate de participarea personalităților notorii din știință și cultură, aca-

demicieni, membri ai Uniunii Scriitorilor din România și Republica Moldova.

devine aur; **muncă** – făcută cu dăruire, competență și tărie de fer; **moralitate**

Despre felul în care au participat masteranzii noștri la zilele Școlii de vară din Prahova, despre opiniile lor, cum vor aplica experiența colegilor, ne povestește conducătorul grupului, Olga Zaharia, proaspăta absolventă a Academiei.

- Participarea la aceste cursuri a fost o mare bucurie pentru noi, o deschidere amplă spre valorile neamului românesc. Pe parcursul celor cinci zile am ascultat prelegeri istorice emoționante, am participat la mese rotunde, precum a fost „Nicolae Iorga și problema Unirii”, la conferințe ca, de pildă, „Învățământul românesc, la 100 de ani după Unire”, am vizitat Muzeul Național Peleş din Sinaia, Muzeul Memorial „Nicolae Iorga” din Vălenii de Munte – vernisarea expoziției „Voievozi și domnitori români - Precursoři ai Marii Uniri”, multe alte evenimente ce ne vor rămâne în amintiri pentru toată viața.

Aceste renumite cursuri, inițiate de Nicolae Iorga, ne-au ghidat cum trebuie să fim, fiecare și împreună, pentru împlinirea idealului de viață. Pentru aceasta sunt necesare trei cerințe majore, după Nicolae Iorga: **minte** – din destul și înțeleaptă, hrănită cu aurul culturii până ce ea însăși

– adevărata coloană vertebrală a noțiunii de Om, liantul solidarității umane, energia care ne propulsează spre progres.

Această formulă a succesului - **minte, muncă, moralitate** – este aplicată de toate popoarele avansate ale lumii, fiind promovată permanent de această instituție cu renume din România.

George Călinescu spunea: „Nicolae Iorga este un specialist total, un istoric care a sorbit apa tuturor. Nu este cu puțință să-ți alegi domeniu, oricât de îngust și umbrit din istoria românilor, fără să constați că Iorga a trecut pe acolo și a tratat fundamental tema ei.

Multă vreme, istoricul următor va fi osândit să cerceteze să sporească sintezele lui Iorga, plăcerea de a intra într-o pădure virgină îi va fi refuzată”.

Astfel, am avut parte de ore de curs valoroase, variate, actuale. Desigur, cursurile ne-au conturat personalitatea fiecăruia dintre noi ca patriot, cetățean cu aceeași istorie a neamului, valori, obiceiuri, datini etc.

Aceste cunoștințe, idei și învățăminte le vom pune în aplicare în activitatea noastră de zi cu zi prin diverse activități ce le vom organiza pentru a dezvolta valorile de bază proprii nouă: un grai, un neam, o țară cu aceeași istorie. După cum spunea însuși Nicolae Iorga – „Un singur popor, o singură țară.”

Pentru noi, masteranzii Academiei de Administrație Publică, participarea la aceste cursuri a fost o revelație, o deschidere multidimensională spre valorile irepetabile și perpetue ale neamului românesc, a fost o posibilitate de a le cunoaște mai profund pentru a le promova în continuare în mijlocul masteranzilor Academiei, al colegilor de lucru, prietenilor etc.

Desigur, aducem mulțumiri Academiei de Administrație Publică, care ne-a oferit fericita ocazie să participăm la aceste Cursuri ale Universității Populare „Nicolae Iorga”, cursuri de o valoare inestimabilă ce ne-au îmbogățit spiritul național veridic.

Silvia ZAMURCA,
metodistă,
Direcția relații
internaționale

Factori de decizie din România și Ucraina reuniți la Anenii Noi

Consiliul raional Anenii Noi și Ministerul Educației, Culturii și Cercetării au reunit la Anenii Noi și Chișinău 20 de funcționari publici, responsabili de proiecte, pedagogi și inspectori școlari, dar și

reprezentanți ai ONG-urilor din România și Ucraina.

Activitatea, numită Școala de vară de instruire europeană, a ajuns la ediția a VII-a, fiind desfășurată în perioada 30 august – 3 septembrie curent.

Școala de vară a avut drept scop, în mod tradițional, realizarea unor schimburi de experiențe și bune practici între factori decizionali din zonele unde se vorbește românește. În acest an, Școala europeană a avut drept invitați reprezentanți ai județelor înfrățite cu raionul Anenii Noi: Giurgiu, Vaslui, Neamț și Galați, dar și participanți din raionul Reni, Ucraina.

Școala de vară a avut drept scop, în mod tradițional, realizarea unor schimburi de experiențe și bune practici între factori decizionali din zonele unde se vorbește

Au fost discutate parteneriate și proiecte noi, având ca inițiatori specialiștii în domeniu din Anenii Noi, care vor valorifica potențialul format în cadrul școlii de vară.

Notă. Școala europeană de instruire a fost inițiată în anul 2012 de asociația de cultură „ASTRA-Anenii Noi”, iar din anul 2015 finanțatorii principali ai activității sunt Consiliul Raional Anenii Noi și Ministerul Educației, Culturii și Cercetării (fostul Minister al tineretului și sportului).

Sursa: Consiliu raional Anenii Noi

În cadrul Programului „Drumuri bune pentru Moldova”, Ministerul Economiei și Infrastructurii a alocat în acest an din bugetul de stat pentru raionul Cimișlia, peste 26 de milioane de lei în vederea reabilitării și renovării drumurilor comunale și străzilor din 19 localități ale raionului.

Astfel, circa 2,5 milioane de lei au fost cheltuite pentru reparația străzii Tineretului din satul Saigaidă, pe care s-a aplicat varianta macadam (așternerea pietrișului) pe distanța totală de 3 kilometri 125 de metri.

Cu 2,314 milioane de lei s-a reabilitat strada Ștefan cel Mare din satul Gura Galbenei, unde s-a adăugat pietriș și s-au turnat două straturi de beton-asfalt pe o porțiune de 700 de metri.

Suma de 2,083 milioane de lei a fost repartizată pentru strada Dacia din comuna Ialpujeni: aici s-au plombat gropile și s-a pus un sloi de beton armat pe întreaga lungime de 1 kilometru și 700 de metri.

De 2,066 milioane de lei a fost nevoie pentru a repara două porțiuni de drum

în comuna Hârtop, pe care s-a așternut pietriș.

Mai mult de câte 1 milion de lei au costat lucrările de reabilitare a unor sectoare rutiere din satele Cenac (variante macadam pe strada Podgorenilor, care se întinde pe 2 kilometri), Batâr (plombarea gropilor și punerea unui strat de beton-asfalt pe un sector de 1 kilometru 100 de metri, care începe de la Casa de cultură), Ciucur-Mingir (drumul de la biserică până la cimitir, 1 kilometru, pietriș și două straturi de beton-asfalt), Coștangalia (strada Viilor cu lungimea de 1 kilometru 200 de metri, varianta macadam), Mereni (așezarea pietrișului pe o distanță de 1 kilometru pe strada M. Eminescu).

Până în prezent au fost valorificate peste 23 milioane de lei. Excepție fac două localități Porumbrei și Satul Nou, unde sursele financiare alocate constituie aproximativ 2,5 milioane și, respectiv, 1,076 milioane de lei. Aici se execută lucrări de instalare a rețelelor ingineresti

Reabilitarea drumurilor - o prioritate pentru raionul Cimișlia

(gazificare, canalizare), din care cauză s-a amânat puțin reabilitarea drumurilor preconizate. În baza unei înțelegeri cu antreprenorul principal, SA „Irina Prim” SRL, lucrările de reparație

parația unor sectoare rutiere din orașul Cimișlia, din comuna Gradiște, din satele Batâr, Dimitrovca, Gura Galbenei, Ialpu, Ivanovca Nouă, Mereni, Munteni și Prisaca.

a drumurilor din localitățile nominalizate urmează a fi efectuate în prima lună de toamnă.

Afară de aceasta, după cum am fost informați de către Vasile Tocaru, șeful Direcției dezvoltare teritorială a Consiliului Raional Cimișlia, au fost repartizate din Fondul rutier raional surse financiare pentru re-

Sursa citată a mai precizat că până în prezent au fost însușite mijloace bănești cu un total de 4 milioane 130 mii de lei. Până la sfârșitul lunii septembrie vor mai fi valorificate peste 1,5 milioane de lei.

Ion CIUMEICĂ,
„Gazeta de Sud”

Scriitor celebru și polivalent cu renume mondial, Ion Druță (dramaturgul, publicistul și poetul...) este autorul care a dominat prin opera sa originală spațiul cultural-artistic moldovenesc și nu numai din cea de-a doua jumătate a secolului al XX-lea. Activitatea de o viață pe tărâmul cuvântului scris a constituit pentru marele nostru contemporan nu numai o adevărată dăruire de sine, la propriu și la figurat, dar și o îndârjită luptă, piept la piept, pentru Adevărul vieții și pentru viața Adevărului, dacă ne gândim ce bătălii s-au încins în jurul creațiilor sale literare insolite (gen „Frunze de dor” sau „Povara bunătății noastre”), nemaivorbind de dramaturgia druțiană, care i-a pus prin explorarea sufletului pe foc din capul locului pe cei din forurile superioare ale puterii de la Chișinău și de la Moscova (gândul ne trimite numaidecât la „Casa Mare”, la „Doină”, la „Frumos și sfânt”, la „Semănătorii de zăpadă”, la „Sfânta sfințelor”, la „Întoarcerea țărâniei în pământ”, ori la publicistica verticală a celui mai citit scriitor de la noi de atunci și de acum).

Ion Druță a făcut epocă adevărată în istoria literelor noastre. El a fost și va rămâne pentru totdeauna un fenomen înnoitor al scrisului românesc de pretutindeni din oricare perspectivă l-am citi. Opera druțiană este o adevărată epopee dramatico-lirică și civilizatorică din orice punct de vedere literar și național.

Scrierile lui au prospețimea aerului material și tăria autumnală a împlinirii destinului uman. Patriarhul literelor noastre interriverane și nu numai a contribuit ca nimeni altul la demolarea castelelor de nisip ale celor ce-au făcut sluj la palat, demonstrând că arta literară a fost, este și va fi una a duhului, a spiritului care viază prin partea lui divină, de Acasă, cu ră-

Fenomenul literar național-universal Ion Druță

dăcinile în Cer, în stelele-mirese și-n ideea perenă de necesarul și de frumosul românesc.

Edițiile apărute la Chișinău în decursul deceniilor au contribuit într-o măsură mai mare sau mai mică la satisfacerea interesului literar al compatrioților marelui creator. Opera nonagenarului prozator și dramaturg, Ion Druță, este o frescă neîntrecută a spațiotimpului literelor române dintotdeauna. Generațiile de azi și de mâine au, de asemenea, la îndemână și alte lucrări semnate de cercetătorii, de oamenii de creație și de cultură de acasă și din alte părți între care și *Druțiana teatrală*, editată la Chișinău în 2008, care le pot furniza o serie de informații necesare din domeniu și nu numai. Or, Ion Druță este un fenomen literar contemporan de notorietate național-universală care a marcat timpul prin modul său de a fi general-uman, original, valoric și metafizic, secular-milenar într-un triumf „dorului de oameni și de tot ce-i „frumos și sfânt”, ca un adevărat Păstor al neamului și al Duhului, intrat în inimile și în cugetele consăngenilor, în rândurile lor săi plecați în fața lui Dumnezeu, a credinței veșnice care ne ține sub soare mileniu de mileniu.

La acest popas aniversar, cântărețul lui Badea Mior, nonagenarul, Patriarh al Câmpiei Sorociei, cel care a luptat 17 ani cu morile de vânt ale puterii și ale indiferenței față de simbolul și miracolul identității de noi ne cheamă simbolic la monumentul pe care cu voia Domnului l-a înălțat în cinstea Creatorului Anonim pe malul sorocian al bătrânului fluviu Nistru într-o perpetuare memoriei Lui și a Culturii noastre într-o ne convinge că înălțimile pot fi cucerite doar printr-un salt continuu dezinteresat generație de generație, secol de secol și mileniu de mileniu.

Destinul dramatic al marelui neînvins se suprapune miraculos pe destinul nefast al Bătrânei Moldove, mereu înjumătățită și răzlețită de sine și de neam, de secole, punând pe cântar însăși starea lui de veghe și de evoluție, de rezistență în fața celor mari și tari, dar și credincioși și de mărinoși în fața Omeniei și Dumnezeirii.

Martir al Plaiului și al

Între dramatic și tragic pana Creatorului de la gurile Căinarului sorocian, alături de cea a poetului prooroc Alexe Mateevici, de la Căinari Căușenilor, precum și a înaintașului celebru și pământeanului său unionist Constantin Stere, care a supraviețuit exilului siberian și național, deopotrivă de stoic și eroic într-un triumf de idei și de nou.

„Realismul socialist” și stalinist-bodiulist, impus „cu bățul pe gât” (Petru Cărare), a sucombat de mult, iar scrisul druțian cu scântei de geniu poetic și scriptic l-a supraviețuit prin rostire celestă și onestă a Adevărului, prin „Dorul” său de „Oameni”, matern-patern și mereu modern.

O națiune se ține pe eternitatea ideii de sine și de Dumnezeu, pe magica ei contribuție sacră la ieșirea din „cercul strâmt” al baterii pasului pe loc și la depășirea crizei sufletești fără de care norii subdezvoltării nu ne permit să respirăm aerul Libertății, cunoașterii de sine și de lume. Spre aceasta ne-a îndemnat prin opera sa perenă Patriarhul, nonagenarul

Graiului, Ion Druță a contribuit ca nimeni altul în veacul său de mare singuratic, excomunicat în direct din țară, dar nu și din Limbă, la edificarea conștiinței de neam, în linia marilor clasici și a celor moderni și a gloriei literelor noastre de la Est la Vest.

Ion Druță, căruia îi adresăm din inimă urările noastre tradiționale „La mulți ani!” și lumina cerească a soarelui să-L însoțească mereu în drum spre sine și spre Adevăr.

Tudor PALLADI

Despre origine rumânească a cuvintelor *triumf* și *sceptru*

Andrei GROZA,
prim-prorector al
Academiei de Administrare
Publică, doctor în istorie,
conferențiar universitar

Atunci când ne interesează originea unui sau altui cuvânt din limba română/rumână, de regulă, deschidem DEX-ul limbii române/rumâne și citim ce e scris acolo.

Acest lucru l-am făcut și noi când am dorit să aflăm originea cuvântului *triumf*, utilizat în multe limbi europene, și am aflat că provine din limba latină.

Nu ne-a venit a crede, fiindcă din cele cunoscute de noi, din mai multe izvoare scrise în vechime, acest cuvânt a început a fi utilizat în Grecia Antică și nu în Roma.

Conform tradiției existente, care ne spune că aproape toate cuvintele românești/rumânești își trag rădăcinile din latină, italiană, franceză, rusă, ucraineană, sârbă, bulgară, germană, turcă, din oricare altă limbă și nicidecum nu le pot avea pe ale lor proprii, trebuia să acceptăm cele scrise în DEX, însă, celelalte surse care nu puteau fi neglijate, nu ne permiteau să facem acest lucru, ducându-ne astfel, într-un în impas.

Astfel, am constatat că

acest cuvânt, *triumf*, într-adevăr se trage din Grecia Antică, din cele mai vechi timpuri, înainte de apariția limbii latine, și este legat de Dionis, zeul vegetației, vinului, veseliei și fertilității.

Acesta, după o expediție militară, de trei ani, efectuată cu succes în India, reîntors în Grecia a propus ca în cinstea victoriei obținute acolo, la fiecare al treilea an, să fie organizate festivități, distracții și competiții sportive.

Cu timpul, acest procedeu trianal, în timpul căruia oamenii îl glorificau, îl slăveau pe Dionis, iar el se lăuda, se

fălea cu victoria obținută, a dus la îmbinarea cuvintelor *trei* și *fală*/a *făli* și nașterea/apariția unor noi cuvinte ca *triumfal*, *triumfător*, *triumf*, *triumfalic* și altele asemănătoare.

Exemplul lui Dionis a fost urmat de alți conducători militari și de state. Aceștia au început a sărbători triumfurile anuale sau chiar după fiecare victorie obținută.

Mai mult, triumfurile deveneau tot mai diversificate, tot mai solemne, cu scenarii foarte complicate, cu implicarea a sute și mii de oameni, cu cheltuieli enorme de bani.

Au reușit mult în organizarea triumfurilor romani, care, odată cu trecerea anilor, acumulau tot mai multe și mai multe victorii.

Așadar, *triumf*, *triumfal*, *triumfător*, *triumfalic* și toate celelalte cuvinte de acest gen au apărut în urma îmbinării cuvintelor *trei* și *fală*/a *făli*, unde, dacă nu dorim să acceptăm că ambele, apoi cel puțin a *făli* este de proveniență românească/rumânească, fiindcă acesta în forma

dată se întâlnește numai în limba română/rumână.

Deci cei care aveau în limba lor în timpul lui Dionis, fiul lui Zeus, cuvintele *triumfător*, *triumfalic*, *triumf* nu puteau fi altcineva decât cei ce vorbeau româna/rumână, altfel spus, decât stră strămoșii românilor/rumânilor.

Iar, întrucât, aceasta, conform legendelor păstrate în lucrările istoricilor antici a avut loc înaintea întemeierii Romei, adică cu și mai mult timp înainte de inventarea limbii latine, concluzia care poate fi formulată, nu poate fi decât una singură - limba română/rumână este mult mai veche decât limba latină.

Despre aceasta ne vorbește și originea cuvântului *sceptru-toiag*, baston (împodobit) purtat de suverani ca simbol al autorității (a se vedea DEX-ul limbii române).

Istoricii și lingviștii contemporani ne spun că cuvântul *sceptru* provine din limba greacă de la cuvântul *skeptron*, care la rândul lui vine de la *skepto* și ar însemna a se sprijini.

Analiza izvoarelor scrise în vechime ne permite însă să afirmăm că acest cuvânt este mult mai vechi și provine de la cuvintele românești sub piept (popular, sub kiept).

Așadar, din cele mai vechi timpuri, păstorii, crescătorii de vite au utilizat bățul și ciomegele care de rând cu alte atribuții, le avea și pe cele de a-și apăra animalele, de a se apăra de dușmani, și în care se sprijineau pe tot parcursul zilei, punându-le sub piept, sub kiept.

Acestea, cu timpul încep a fi înfrumusețate cu creștături, ornamentate cu figuri, împodobite cu anumite lucruri ș.a.m.d., devenind un însemn al persoanei. Altfel spus, acestea nu mai erau simple bețe,

ciomege, toiege, ci devin *sk(c)epre*, simboluri ale puterii, ale autorității, recunoscute din cele mai vechi timpuri pe un areal destul de vast, practic la toate popoarele.

Cu timpul *sk(c)eprele* au început a fi produse din metale, inclusiv nobile, devenind tot mai rafinate și mai stilate, îmbogățite cu pietre scumpe ș.a.m.d.

Sk(c)eprele au fost preluate și utilizate de unii slujitori ai cultelor și monarhi. Cei mai vechi utilizatori ai acestora sunt considerați conducătorii Egiptului Antic, faraonii, începând cu secolul al XVI-lea î.e.n..

Ceva mai încoace, cuvântul *sk(c)eptru* a fost folosit și de romani. Este recunoscut faptul că aceasta a stat la baza formării supranumelui Scipio atribuit unei ramuri de patricieni din Roma Antică, așa ca Luciu Corneliu Scipio Barbat (sec. IV-III î.e.n.), Gneu Corneliu Scipio Azina (mijl. sec. al III-lea î.e.n.), Publiu Corneliu Scipio Africanul Major (235-183 î.e.n.) și mulți alții.

Astăzi cuvântul *sceptru*, în forme apropiate se întâlnește în foarte multe limbi, inclusiv, a popoarelor din Asia (cetro - în cebuană, setro - în filipineză, sceptre - malaeză ș.a.).

Acest cuvânt nu putea să se formeze în limba greacă, fiindcă aceasta nu conține cuvintele sub și *piept/kept* în această formă. Aceste două cuvinte în forma dată se întâlnesc numai în limba română, limba primară a civilizației contemporane. Anume acolo s-a și format cuvântul *sk(c)eptru*, de unde mai apoi a fost preluat, transcris ca *sceptru* și utilizat în limbile inventate mai târziu, inclusiv, latina și greaca și alte comunitățile românești împrăștiate pe imensul teritoriu al Europei, Asiei și Africii.

Cooperare intercomunitară (CIC).

Cooperare – „faptul de a coopera, a lucra împreună (cu cineva), a lua parte la o muncă comună, a colabora, a-și da concursul; conlucrare a unor persoane, unități economice sau țări în producerea sau desfacerea anumitor produse, în cercetarea științifică și tehnică etc.”

Cooperarea intercomunitară (CIC) reprezintă un instrument prin care autoritățile publice locale pot furniza în comun, prin asociere cu alte unități administrativ-teritoriale, servicii publice aflate în propria responsabilitate și pot promova dezvoltarea locală în mod efektiv și eficient.

Cooperarea intercomunitară are loc atunci când două sau mai multe autorități publice locale sunt de acord să conlucreze asupra oricăreia dintre sarcinile ce le revin, în scopul obținerii beneficiilor reciproc avantajoase.

Scopul și relevanța cooperării intercomunitare.

În procesul rezolvării problemelor locale și executării competențelor, autoritățile administrației publice locale se confruntă adesea cu posibilități limitate privind resursele locale (financiare, materiale și alte resurse).

Multe dintre zonele rurale ale Republicii Moldova suferă din cauza fragmentării excesive a teritoriului și din cauza posibilităților financiare limitate. Se atestă un șir de probleme ce influențează negativ procesul de dezvoltare locală: a) operatorii (instituțiile și întreprinderile locale) sunt adesea mai mici decât în zonele urbane; b) comunicarea este adesea mai dificilă (în special între zonele rurale); c) economiile de scară sunt mai greu de realizat; d) nu fiecare localitate mică poate să-și permită dezvoltarea unor servicii calitative și avantajoase din

punct de vedere economic; e) este complicat de a realiza activități cu scopul de furnizare nu numai a beneficiilor economice, dar și a celor sociale și de mediu.

Dificultățile în depășirea acestor probleme sunt de ordin intern (ne referim la posibilitatea de integrare a eforturilor actorilor locali), dar sunt frecvente și cele care depășesc cadrul local (se referă la o integrare verticală, ce presupune legături între entități din diferite unități administrativ-teritoriale). De aceea, sprijinul administrației publice locale în cooperarea eforturilor poate contribui la depășirea acestor probleme și dificultăți.

Una dintre opțiunile de depășire a limitărilor în realizarea interesului public este cooperarea intercomunitară – un instrument susținut și promovat de Carta Europeană a Autonomiei Locale, adoptată la 19 octombrie 1985 și ratificată de Republica Moldova în 1995. În art. 10 din Cartă se stabilește că, „autoritățile locale au dreptul, în exercitarea funcției lor de a coopera în cadrul legii, să formeze asociații cu alte autorități locale pentru îndeplinirea unor sarcini de interes comun, precum și să coopereze cu autoritățile locale din alte țări în condițiile prevăzute de lege.”

Scopul cooperării intercomunitare „reprezintă îmbunătățirea cantitativă și calitativă a prestării serviciilor publice, datorită identificării celor mai adecvate tehnologii, accesibile din punct de vedere financiar, fezabile din punct de vedere politic, precum și datorită concentrării pe factorii

Instrumente și mecanisme în activitatea administrației publice locale

Întru susținerea administrației publice locale, eficientizării activității instituțiilor publice, continuăm prezentarea extraselor din Ghidul practic „Instrumente de bună guvernare la nivel local”, ghid elaborat în cadrul Academiei de Administrare Publică. În acest număr de ziar ne vom referi la instrumentele și mecanismele în activitatea administrației publice și, anume, la cooperarea intercomunitară.

economici, prin atingerea unui impact ecologic pozitiv pentru populația Republicii Moldova.”

Esența cooperării intercomunitare constă în consolidarea capacităților comunităților prin cooperarea forțelor și resurselor mai multor unități administrativ-teritoriale.

De obicei, relații de cooperare intercomunitară sunt stabilite pentru prestarea unor servicii locale sau pentru rezolvarea unor probleme comune ale comunităților locale ce țin de colectarea deșeurilor, de

transportul public, de planificarea teritorială, de gestionarea spațiilor publice, a cimitirelor și spațiilor verzi, de prestarea serviciilor sociale (îngrijirea populației în etate, a persoanelor cu handicap, protecția copiilor etc.), de alimentarea cu apă și canalizare, de drumuri, de protecția împotriva incendiilor, de locuințele sociale.

Relevanța cooperării.

Cooperarea intercomunitară contribuie la:

- eficientizarea cheltuielilor administrației publice pentru prestarea serviciilor;
- utilizarea economiilor de scară;
- specializarea competențelor resurselor umane;
- diminuarea riscurilor și extinderea punctelor forte;
- sporirea posibilităților de atragere a investițiilor;
- reprezentarea mai puternică prin asociere;
- oferirea unui instrument relevant, mai ales în cazul fragmentării administrativ-teritoriale excesive.

Către cititori

Inserând în fiecare număr al ziarului „Funcționarul Public” extrase pe anumite tematici și compartimente din Ghidul practic „Instrumente de bună guvernare la nivel local”, ne-am propus că inițiem un dialog deschis și constructiv cu funcționarii de ambele niveluri din administrația publică locală în scopul eficientizării activității sistemului de guvernare locală, orientându-se spre satisfacerea necesităților oamenilor, plasând omul în centrul priorităților. Ne adresăm către D-voastră, stimați funcționari publici, să vă pronunțați pe marginea problemelor abordate, a tehnologiilor și tehnicilor, instrumentelor de susținere a eforturilor administrației publice locale în asigurarea unei guvernări de calitate, să adresați întrebări referitor la problemele cu care vă confrunțați în activitatea de zi cu zi, la care vor da răspunsuri în cunoștință de cauză profesorii și colaboratorii Academiei, dar și de la alte instituții publice. Suntem în așteptarea emailurilor D-voastră, a întrebărilor la telefon pentru a vă susține în realizarea bunei guvernări la nivel local.

Simplitatea inteligentă a profesorului Ion Moldovanu

Dialogul cu pacientul începe simplu, firesc, ca pe neprins de veste. Și chiar din primele clipe ai senzația că discuți cu un vechi prieten, ești predispus să fii sincer, să aprobi ori să dezaprobi ceea ce-ți spune.

Își amintește cum venise un bărbat cu soția sa, un pacient care de multă vreme suferea de o boală de nervi, căruia profesorul Moldovanu, la întrebarea dacă are vreo șansă de tămăduire, îi răspunse franc:

- Boala dumată nu poate fi tratată niciodată!

- Ei vezi, ce ți-am spus, tipă pacientul către soție, radiind de bucurie. Boala mea nu are leac!

Profesorul zâmbea în sinea lui. Îi era atât de cunoscută această reacție oarecum nesănătoasă a unui om sănătos...

După o serie de investigații medicale, dar și teste psihologice, după mai multe discuții anevoioase cu pacientul, profesorul Moldovanu avea să spună acestuia:

- Omule, du-te acasă și caută-ți de treabă. Tu nu ești bolnav! Degeaba ai cheltuit atâția bani, ai consumat pastile în zadar...

Nu era pentru prima oară când se ciocnea de asemenea situații de-a dreptul șocante, atunci când ani în șir un om sănătos să fie apăsător de povara imaginației precum că este bolnav.

Profesorul Ion Moldovanu are ceva de la „sfătosul humuleștean”, îi place să discute cu pacienții, care oameni sunt întâi de toate. Așa, în dialog, cunoaște mai bine cine stă în fața lui, din care parte să se apropie de el, de durerea omului.

- Aveam o revelație fantastică la lecțiile dumnealui, își amintește unul dintre miile de discipoli ai profesorului, Grigore Gojan, actualmente director

al policlinicii Asociației Curativ-Sanatoriale și de Recuperare a Căminului de Stat. Cu câtă abilitate știa să ne conducă prin lumea științei medicale. Chiar și acum, peste treizeci de ani, aș merge cu plăcere să-i ascult prelegerile rânduite cu exemple reale din experiența sa, din viață.

De fiecare dată, înainte de a apela la medicamente sau la alte intervenții medicale, Ion Moldovanu încearcă să se convingă dacă pacientul este în stare să iasă din impas de unul singur, cu forțele proprii. În acest context, îi place să revină la un exemplu aproape clasic din timpul celui de-al Doilea Război Mondial. În orașul Saratov, pe atunci Kuibîșev, din Rusia, unde este amplasat un spital mare de psihiatrie, cu tradiții istorice, locuitorii acestui oraș, inclusiv bărbatii care aveau probleme de sănătate mintală, au fost mobilizați pe front. După război, peste 70 la sută dintre acei demobilizați, care anterior avuseseră probleme de sănătate, nu s-au mai adresat medicilor. Cu alte cuvinte, șocul războiului îi tratase complet...

Pe parcursul carierei sale a aplicat noi și noi metode de tratament, reieșind din practica

internațională, dar și din experiența proprie. Una dintre aceste metode este și chestionarea pacienților prin diverse formulare complicate și chiar sofisticate. Astfel încât, în urma analizei acestora, să se aleagă cu un tablou cât mai veridic despre starea reală de sănătate a pacientului, diagnosticarea corectă și stabilirea unui tratament adecvat.

Ca să ajungă la această simplitate, profesorului Ion Moldovanu i-a trebuit să citească multă, multă literatură nu doar în domeniul medicinei, dar, poate, întâi de toate, în domeniul psihologiei, filozofiei, să citească literatură artistică.

Am avut o singură întâlnire cu profesorul Ion Moldovanu. Și a fost destul ca să înțeleg profesionalismul și sufletul acestui om. Tot astfel cum doar câteva tente, nuanțe pe șevalet, un vers ori un crâmpel dintr-o melodie dezvăluie măiestria creatorului, prin acest dialog am descoperit măreția unui tot întreg.

Un credo de-al profesorului este că dacă nu pui suflet, nu reușești în nicio meserie.

Notă. Ion MOLDOVANU, profesor universitar, doctor habilitat în științe medicale, ex-director al Institutului Național de Neurologie. Are

o experiență unică de neurolog, psihanalist, fondator al mișcării de psihanaliză din Republica Moldova și al revistei „Reverberații”. A fondat patru centre specializate: Centrul de Cefalee și Tulburări vegetative, Centrul de vertebro-neurologie și dureri lombare, Centrul de chirurgie spinală, Centrul de Somnologie. doctor poliglot, cu vaste cunoștințe în literatură, arte plastice, teatru, muzică.

Fiind specializat în neurologia clinică, timp de peste 40 de ani se preocupă de diagnosticul și tratamentul bolilor sistemului nervos. Interesul esențial al profesorului Ion Moldovanu se axează pe câteva capitole în neurologia modernă: problema durerii cronice, tulburărilor vegetative, inclusiv disfuncției respiratorii, condiționată de factorii psihogeni, tulburările de somn și veghe, bolile extrapiramidale (maladia Parkinson ș.a.). Esența preocupărilor sale științifice este studiul relației psihic-corp.

În anul 1995 a fondat și este președintele Asociației de Psihanaliză și Psihosomatică din Republica Moldova, președintele Societății de cefalee și durere din RM, care este membră a Societății Internaționale de Cefalee și a Federației Europene de Cefalee, vicepreședinte al Societății de Neurologie din Republica Moldova, membru al Societății Franceze de Neurologie.

Rezultatele cercetărilor sale sunt publicate în peste 200 de lucrări științifice, este coautor la 2 manuale, 3 monografii, coautor la 1 compendiu, 3 brevete de invenție, coordonator științific al traducerii clasificării internaționale a tulburărilor cefalalgice (2004). A pregătit 8 doctori în științe medicale.

Sergiu CONDREA

Peștera Criva sau „Emil Racoviță”

Peștera a fost descoperită în 1959. În timpul lucrărilor cu explozibil pentru lărgirea carierei de gips din zonă, a fost descoperită o gură a peșterii din care s-a scurs o cantitate enormă de apă. Ca rezultat, a fost inundată cariera, respectiv, au fost stopate lucrările de extragere. În schimb, s-au deschis cavitățile peșterii în care, după uscarea parțială, au pornit ulterior lucrările de cercetare. Astfel, a fost descoperită una dintre cele mai mari peșteri din lume formată din roci de ghips. Băștinașii au numit-o Cenușăreasa.

În golurile carstice se află peste 20 de lacuri, dintre care cele mai mari sunt: Lacul Dacilor, Lacul Verde, O gură de apă, Lacul Albastru, Lacul Dinozaurilor, Lacul Nautilus, denumite după cultura, imaginația și pasiunile speologilor. Apa lacurilor, după cum au arătat analizele hidrochimice, are un conținut bogat de săruri minerale, care au un efect curativ asupra organismului uman. O curiozitate, încă incomplet explicată a peșterii, este și faptul că fiecare sală și galerie subterană este căptușită cu argile fine de diverse nuanțe de culori, datorate mineralizării aleatorii: verde, albastru, roșu,

Numită în cinstea lui Emil Racoviță, savant, explorator, speolog și biolog român, considerat fondatorul biospeologiei, cea mai mare peșteră din Republica Moldova, fiind printre primele peșteri, după anumite caracteristici, în Europa și în lume, peștera Criva din raionul Briceni, prezintă un valoros material milenar speologic și arheologic, dar și un obiect turistic național și internațional.

negru, alb etc. Speologii amatori au plămădit pe anumite trasee subterane stranii figurine din argilă, care folosesc drept indica-toare ingenioase spre diferite săli și labirinturi interesante pentru vizite. Peștera este cercetată și cartografiată pe o lungime de cca 91 km de galerii și labirinturi, care sunt etajate în 3-4 niveluri, ce se largesc pe alocuri, formând săli mari. Remarcabile sunt Sala celor o sută de metri, Sala așteptării și Soborul, care ating lungimi de cca 60 de metri, lățimi de cca 30 de metri și înălțimi de până la 11 me-

tri. Plafioanele se sprijină pe coloane impresionante.

Majoritatea sălilor au plafonul boltit în stil gotic, cu înălțimea de circa 11 metri. Lățimea tunelurilor este de 30-40 de metri, iar lungimea variază de la 60 până la 100 de metri. În Sala așteptării sunt 11 coloane pe care se sprijină plafonul, dintre care una este spălată la bază și nu ajunge până la pământ aproape cu un metru. În galerii există câteva fântâni cu apă. Majoritatea plafoanelor și pereților seamănă cu mozaicul, datorită formațiunilor care rezultă din

procesul de cristalizare a ghipsului.

Dacă sunt iluminați pereții și plafoanele din peșteră, care s-au format în decursul a câteva milioane de ani, veți rămâne uimiți de scipirea spectrului de cristale. Unele steluțe continuă să strălucească chiar și după stingerea luminii.

Peștera Cenușăreasa de la Criva poate fi utilizată pentru turism, căci ea ocupă locul trei în Europa, după lungime și grandiozitate, și locul șapte în lume printre peșterile din ghips. În context, după cum ne-a informat primarul satului Criva, Briceni, Vadim Gorbocov, sunt purtate negocieri cu specialiști speologi din Franța pentru a iniția lucrări de amenajare a căilor de acces spre peșteră și în grottele peșterii, scopul fiind de a transforma această bijuterie naturală într-un obiect de cercetări speologice și arheologice și unul turistic atractiv în plan național și internațional.

Vlad IONAȘCU

Abonarea 2019

Continuă abonarea pentru anul 2019 la revista științifico-metodică trimestrială „ADMINISTRAREA PUBLICĂ” și la ziarul „FUNCȚIONARUL PUBLIC,” publicații ale Academiei de Administrare Publică.

Revista „Administrarea Publică” apare trimestrial.

Costul unui abonament:

3 luni - 42 lei; 6 luni - 84 lei.

Indice poștal: 76957

Ziarul „Funcționarul Public” apare de 2 ori pe lună.

Costul unui abonament:

3 luni - 39 lei; 6 luni - 78 lei.

Indice poștal: 67919

ECHIPA REDACȚIONALĂ:

Mihai MANEA - șef secție

Ion AXENTI - secretar responsabil

Sergiu VLĂDICĂ - redactor

Marina PASTUH - redactor - designer

A DRESA ANOASTRĂ:

Mun. Chișinău, str. Ialoveni, 100.

Ziarul apare de două ori pe lună.

Indice 67919.

Coli de tipar 1,5. Tiraj: 350.

Dat la tipar 17.09.2018

E-mail: aap.editura@yahoo.com

CONTACTE:

Tel: 28-40-78

„Funcționarul Public” - supliment la revista „Administrarea Publică” -
publicație a Academiei de Administrare Publică